Inšpektor LOS informuje o aktuálnych problémoch zdravotného stavu lesov v Banskobystrickom kraji

ING. MICHAL LALÍK, PH.D.

Lesy v Banskobystrickom kraji zaberajú rozlohu 467 357 ha, čo predstavuje lesnatosť 49,4 % z výmery kraja. Z toho pripadá štátnym lesom 277 138 ha (59,3 %). Výška náhodnej ťažby na celkovej ťažbe dosiahla podiel 41,7 %. Najviac zastúpenou listnatou drevinou je buk, ktorý tvorí 153 161 ha a ihličnatou drevinou smrek, ktorý tvorí 85 970 ha.

Dlhodobo v Banskobystrickom kraji spôsobujú najväčšie problémy abiotické činitele, predovšetkým vietor a následne podkôrny hmyz na ihličnatých drevinách, predovšetkým lykožrút smrekový (*Ips typographus*). Momentálne zaznamenávame mierny pokles náhodnej ťažby. Z podkôrneho hmyzu na listnatých drevinách je najviac poškodzovaný dub podkôrnikom dubovým (*Scolytus intricatus*).

Situácia v roku 2020

Na ihličnatých drevinách podiel náhodnej ťažby tvorí 78,4 % a na listnatých 21,6 %. Najvyšší objem náhodných ťažieb sa zaznamenáva v okrese Brezno (499 tis. m³), čo predstavuje 66,1 % náhodných ťažieb v kraji. Okolo 6 % pripadá na okres Detva (46 tis. m³) a 5 % okres Banská Bystrica (38,5 tis. m³). Nasledujú okresy Rimavská Sobota (33,3 tis. m³), Žiar nad Hronom (31,2 tis. m³), Zvolen (30,7 tis. m³), Revúca (19,9 tis. m³), Poltár (15,8 tis. m³), Lučenec (13 tis. m³), Žarnovica (12,1 tis. m³), Banská Štiavnica (7,5 tis. m³), Krupina (3,7 tis. m³) a Veľký Krtíš (3,5 tis. m³).

Množstvo hmoty napadnutej podkôrnym a drevokazným hmyzom (PDH) dosiahlo 329 tis. m³. Najdôležitejším druhom podkôrneho hmyzu je rovnako, ako ostatné roky, lykožrút smrekový *(Ips typographus)*, ktorý dosahuje 96,4 % podiel z hmoty napadnutej PDH. Tak ako v posledných rokoch, aj v roku 2020 bol pozorovaný hojný výskyt ohnísk podkôrneho hmyzu v smrečinách.

Abiotické škodlivé činitele poškodili v kraji 414 tis. m³ drevnej hmoty. Najviac hmoty bolo poškodenej vetrom (393,6 tis. m³), suchom a úpalom (16,5 tis. m³) a snehom (3,7 tis. m³).

Fytopatogénnymi organizmami bolo napadnutých 9,3 tis. m³ drevnej hmoty. Podpňovkami bolo napadnutých 2,6 tis. m³, okolo 600 m³ hnilobami, 100 m³ tracheomykóznymi ochoreniami a okolo 5,7 tis. m³ inými hubami. Významné škody na jaseňových porastoch naďalej spôsobuje huba *Chalara fraxinea*, ktorej pohlavným štádiom je diskomycétna huba *Hymenoscyphus fraxineus* (čiašočka jaseňová).

Antropogénnymi škodlivými činiteľmi bolo poškodených 1,3 tis. m³

Vetrová kalamita na Horehroní

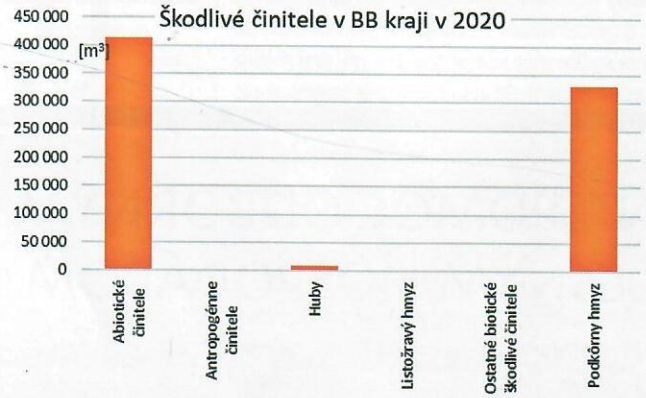

Obr. 1. Podiel jednotlivých skupín škodlivých činiteľov na náhodnej vykonanej ťažbe v Banskobystrickom kraji v roku 2020

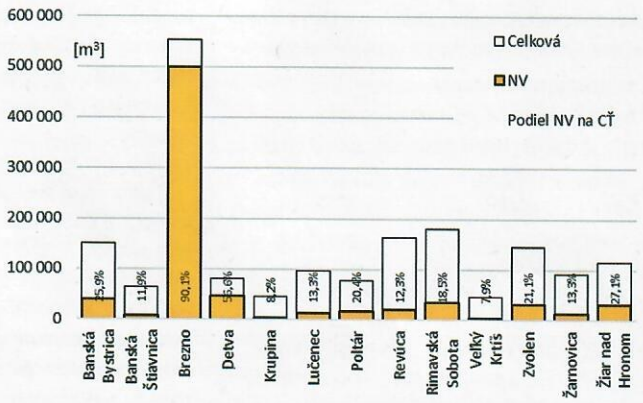

Obr. 2. Podiel náhodnej vykonanej ťažby na celkovej ťažbe v Banskobystrickom kraji podľa okresov v roku 2020

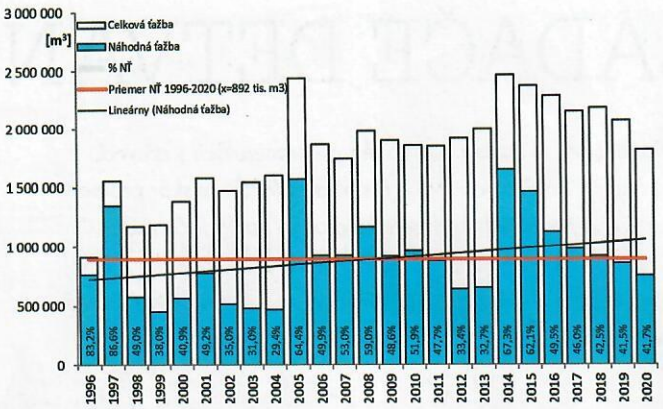

Obr. 3. Vývoj podielu náhodnej vykonanej ťažby na celkovej ťažbe v Banskobystrickom kraji

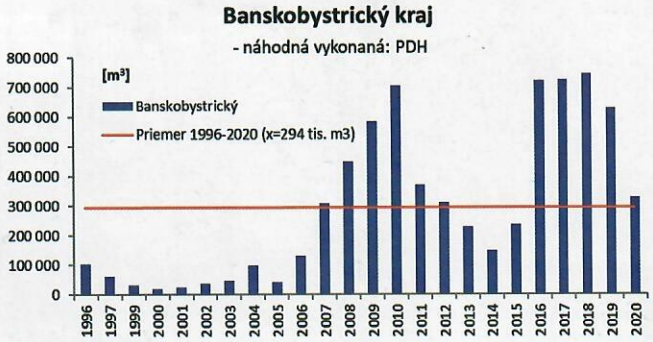

Obr. 4. Vývoj vykonanej náhodnej ťažby spôsobenej podkôrnym a drevokazným hmyzom v Banskobystrickom kraji

drevnej hmoty, z čoho okolo 400 m³ hmoty bolo odcudzenej a okolo 800 m³ hmoty pripadá k škodám spôsobeným imisiami.

Prognóza vývoja zdravotného stavu lesov v Banskobystrickom kraji

V Banskobystrickom kraji už niekoľko rokov je problém s podkôrnym hmyzom. Predpokladáme, že celkový objem náhodnej ťažby v Banskobystrickom kraji sa mierne zvýši. Zvýši sa pravdepodobne objem kalamitnej ťažby z dôvodu sucha a podkôrneho hmyzu ako následok teplých rokov posledného obdobia, hlavne v oblasti Horehronia. Podobne aj podiel hubových ochorení sa v dôsledku stresu zo sucha pravdepodobne zvýši.

Poďakovania

Táto publikácia vznikla vďaka podpore projektu „Zvyšovanie úrovne ochrany kritickej infraštruktúry – výskum nových, ekologicky akceptovateľných metód boja so škodcami lesa na území v správe podniku Vojenské lesy a majetky SR, š. p.", projektu financovaného Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR „Progresívne metódy ochrany lesa v meniacich sa ekologických podmienkach (PROMOLES)", vďaka podpore Agentúry na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV-19-0119, APVV-19-0116, APVV-18-0086 a Operačného programu Integrovaná infraštruktúra pre projekt: Výskum a vývoj bezkontaktných metód pre získavanie geopriestorových údajov za účelom monitoringu lesa pre zefektívnenie manažmentu lesa a zvýšenie ochrany lesov (FOMON) č. p. 313011V465.

Ing. Michal Lalík, Ph.D.
Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav Zvolen
Lesnícka ochranárska služba
michal.lalik@nlcsk.org

Kôra s požerkami lykožrúta smrekového

Extrémne napadnutia smreka lykožrútom smrekovým. Koruna ešte zelená, ale kmeň už bez kôry.